

MODERNA LOGIKA (VJEŽBE)

Literatura je prosljeđena mejlom svim studentima. Sa njima se obavlja svakodnevna komunikacija putem elektronske pošte i formirane vajber grupe.

LOGIČKI POZITIVIZAM - PRINCIP VERIFIKACIJE

Princip verifikacije u svom najjednostavnijem obliku tvrdi da nijedna rečenica koja se odnosi na stvarnost koja prevazilazi granice svakog mogućeg čulnog iskustva ne može da ima nikakav kognitivni značaj. Razmotrimo rečenicu *Univerzum ima prvi uzrok*. Naime, da bi ova rečenica bila smisljena ona mora da prođe test empirijske verifikabilnosti. Odnosno, da bismo shvatili šta ona znači mora da postoji neko moguće posmatranje ili skup posmatranja koji bi nam dozvolili da odredimo da li je istinita ili lažna. Ali jasno je da nijedan posmatrač ne može imati nikakve podatke posmatranja o prvom uzroku univerzuma. Stoga, pošto takvo posmatranje nije moguće, rečenica je strogo govoreći besmisljena.

Scijentizam je pozicija koja nam govori da su samo činjeničke propozicije nauke empirijski verifikabilne što implicira da su samo propozicije nauke kognitivno smisljene. Scijentizam i princip verifikabilnosti su bili osnovni razlozi iz kojih su pozitivisti odbacivali mogućnost da tradicionalna metafizika, književnost, teologija i umjetnost iznose smisljene propozicije. Praktično su sva tvrđenja humanističkih disciplina na jedan opšti način predstavljena kao besmisljena. Nenaučne discipline, poput književnosti, umjetnosti ili tradicionalne filozofije, mogu da iznose tvrđenja koja bi se mogla opisati kao da imaju poetsko, emotivno, slikovno ili motivaciono značenje, ali nijedna od ovih vrsta značenja ne može biti kognitivna. Za kognitiviste, neki iskaz je besmislen ukoliko mu nedostaje kognitivno značenje, a to podrazumijeva da nije ni empirijski verifikabilan ni analitički.

Bitna novina koju unose pozitivisti jeste njihova distinkcija između *verifikovanog* i *verifikabilnog*. Oni nisu smatrali da propozicija mora da bude verifikovana da bi bila smisljena, već samo da mora biti *verifikabilna*. Razlika je značajna. Propozicija *u svemiru postoje bića nalik nama* je uz današnja tehnička ograničenja neverifikovana. Ali je ona u principu verifikabilna i stoga smisljena. Znamo kakve bi vrste posmatranja morale da budu izvršene da bi se odredilo da li je ova propozicija istinita ili ne, i to je dovoljno da bi se pokazalo da je ona smisljena. Ali kakva bi vrsta posmatranja pokazala da je propozicija *Bog je beskrajno mudar* istinita ili lažna. Prema pozitivistima, nikakva posmatranja te vrste nijesu moguća i zato ovaj iskaz nema kognitivno značenje.

Zadaci za rad:

1. Odnos metafizike i principa verifikacije.
2. Distinkcija verifikabilno i verifikacija.
3. Princip verifikacije i smislenost.